

O'zbek xalq dostonlari

Aytuvchi: **Rahmatulla shoir Yusuf o'g'li**

Nashrga tayyorlovchilar:

To'ra Mirzayev va Zubayda Husainova

T a h r i r h a y ' a t i:

Omonulla Yunusov (hay'at raisi), Ahror Ahmedov (hay'at raisi o'rinbosari), Mamatqul Jo'rayev, Erkin Malikov (hay'at kotibi), To'ra Mirzayev, Abiir Musoqulov, Muhammadali Qo'shmoqov, Shomirza Turdimov, Ibodulla Shoymardonov

R a s s o m:

Temur Sa'dullayev

Go'ro'g'li: O'zbek xalq dostonlari / Aytuvchi Rahmatulla shoir Yusuf o'g'li; Tahrir hay'ati: O. Yunusov, A. Ahmedov, M. Jo'rayev va boshq./ Rassom T. Sa'dulla. — T.: Sharq, 2006. — 448 b.

“Go'ro'g'li” turkumi dostonlari yuzga yaqin xilma-xil mazmundagi asarlarni o'zida birlashtirgan ulkan silsiladir. Xalq baxshilari bu turkumga kiruvchi dostonlarni sevib kuylab kelganlar. Ushbu jildga Rahmatulla shoir Yusuf o'g'lidan yozib olingan 27 doston kiritildi. Ularda afsonaviy xalq qahramonining tug'ilishi, uning bahodirona yoshligi, jasoratlarga to'la hayoti, ozodlik o'lkasi — Chambil shahrining bunyod etilishi, asrandi farzandlar — Hasanxon va Avazxonlarning Chambilga keltirilishi, ularning bahodirliklari turli-tuman sarguzashtli voqealar girdobida tasvirlanadi. Dostonlar qahramon va sevimli yor sadoqati, ota-ona va farzand burchi, birodarlik va do'stlik, ona yurtga muhabbat masalalaridan bahs etadi. Har bir doston badiiy mukammalligi va jozibadorligi bilan kitobxonni o'ziga jalb eta oladi.

BBK 82.3(SU)

GO'RO'G'LINING TUG'ILISHI

Bir vaqtlar Turkman eli Urganchga qarar edi. Zamonlar ag‘darilib, Urganch podsholigi barham topib, Urganchda bir podsho turadigan bo‘lib qoldi. Undan keyin taka, yovmit, ersari, ko‘klang turkmanlarining oqsoqollari bir joyga yig‘ilib, Og‘alibek deganni podsho ko‘tarib, Yovmitni o‘rtaliq, deb Yovmitda bir qulay joyini Og‘alibekka o‘rda qilib berib, bozor yurgizdirib qo‘ydilar. Turkman chochuv o‘tirganligi sababli qizilboshlar har doim turkmanga yov bo‘lib kelib, bu yog‘idan, u yog‘idan talab, mol, odam o‘lja qilib ketar edi. Og‘alibek hech qizilboshning uddasidan chiqqa bilmas edi. Og‘alibekning Gajdumbek, Hasanbek, Ahmadbek degan uch o‘g‘li bor edi. Gajdumbek bilan Hasanbek, otasi Og‘alibekning qirq yigitlari el qo‘rib yurar edi, Ahmadbek bo‘lsa, hali yosh edi.

Kunlardan bir kun qizilbosh yurtidan bir katta yov kelib, turkmanni ko‘p ovora qilib, Og‘alibekni o‘ldirib, turkmandan o‘g‘il-qiz asir qilib ketdi. Shu taloto‘pda Gajdumbek bilan Hasanbek ham bandi bo‘lib ketgan edi. Qizilboshlarning podshosi Xunxorshoh Gajdumbek bilan Hasanbekni tekshirib, Og‘alibekning o‘g‘illari ekanini bilib: “Turkmaning belgili o‘g‘lonlari ekan, bularning orqasidan elati oyoqqa turmasin”, deb xavf qilib, Gajdumbek bilan Hasanbekni ozod qilib, yurtidagi bir to‘da ozod qilingan turkmanlarga Gajdumbekni boshliq qilib, shaharning bir chetidagi qo‘riqni bularga yer qilib berdi. Shu yerda Gajdumbek bir to‘da turkmanga bosh bo‘lib, bechorachilik bilan tinch yashay berdi. Hasanbek bo‘lsa, bir to‘da mol qilib, boy bo‘lib, qo‘riqda turkmanlar bilan yashar edi. Gajdumbek bo‘lsa, shaharda turib, har zamonda qo‘riqqa kelib-ketib turar edi. Bular shu ahvolda qizilbosh yurtida yashay bersin. Endi turkman yurtidan eshiting.

Og‘alibek o‘ldirilgandan keyin turkman yurti yana bepodsho qolib, elat oqsoqollari yig‘ilib, Jig‘alibek degan bittasini podsho ko‘tardilar. Ammo Jig‘alibek juda qari odam edi. Uning Ravshanbek degan bir yosh o‘g‘li bor edi. Ravshanbek kattarib yigit bo‘lib, qirq yigit bilan elat qo‘riydigan bo‘ldi. Endi gapni Xunxordan eshiting.

“Turkmanlar yana tiklanib, Jig‘alibek deganni podsho ko‘tarib, yana qirq yigit qilib, elat qo‘ritib yurgan emish, — deb eshitib, — shu turkmanlarni toza o‘zimga qaratic, boj-xiroj to‘latib qo‘ymasam”, — deb juda ko‘p qo‘shin qilib, turkmanga bostirib kelib, Ravshanbekni ushlab, bandi qilib, ming-minglab molini o‘lja qilib, haydab keta berdi. Shunda Jig‘alibek qizilboshning sarkardalariga qarab aljirab, dovdirab: “Endi meni ham o‘ldiringlar. Men to tirikman, sizlarga xiroj bermayman”, — dedi. Qizilboshlar Jig‘alibekni o‘ldirib, Og‘alibekning o‘g‘li Ahmadbekni toptirib kelib: “Sen Xunxorshoh tomonidan turkmanga bek bo‘lib, boj-xirojini Xunxorshohga vaqtida yetkazib turasan”, — deb, Ahmadbek qo‘rqqanidan rozi bo‘lib, turkman yurtiga sardor qilib tayinlandi. Ahmad sardor turkmanda sardor bo‘lib tursin. Endi so‘zni Ravshanbekdan eshiting.

Ravshanbekni qizilboshlar yalangbosh, yalangoyoq bog‘lab, ot hukmida haydab, yurak-bag‘rini dog‘lab, qamchi urib, ilingan joyini qonatic borayotir. Shunda Ravshan oldida bir madad qilgudek kimsa topmay, avvali xudo, duyumi pirlarga sig‘inib, zor-zor yig‘lab, bir so‘z dedi:

Barchani yaratgan xudoy,
Bandi qildi Xunxor meni,
Och ofatday balolardan,
Zolimlardan qutqar meni.

So‘z bilmayin lolulashar,
Ko‘zlarin kosasi toshar,
Ilg‘orlashib tog‘dan oshar,
Badbaxtlardan qutqar meni.

Bari choqo qizilboshlar,
Qamchi urib ko‘zni yoshlar,
Shafqati yo‘q bag‘ri toshlar,
Jafosidan qutqar meni.

Yuray deyman, yurak dog‘li,
Uray desam, qo‘lim bog‘li,
Qonlar yutdi bekning o‘g‘li,
Qizilboshdan qutqar meni.

Lituz.com

**To'liq qismini
Shu tugmani
bosish orqali
sotib oling!**